

การสร้างสรรค์นาฏกรรมประกอบวงดนตรีลูกทุ่งในงาน
มหกรรมดนตรีเทิดไท้คีตราชน
The Creative Performing Arts of Country Bands
in King's Music Festival

สุรศักดิ์ สุขประโคน¹ / อูรารมย์ จันทมาลา²

Surasak Huiprakhon / Ourarom Chantamala

¹ นิสิตปริญญาโท ศิลปกรรมศาสตร์ คณะศิลปกรรมศาสตร์และวัฒนธรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Master's Degree Student, Performing Arts Program,

Faculty of Fine-Applied Arts and Cultural Science, Mahasarakham University

² รองศาสตราจารย์ ดร., ที่ปรึกษาหลัก สาขาศิลปะการแสดง

คณะศิลปกรรมศาสตร์และวัฒนธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Associate Professor Dr., Principal Advisor, Performing Arts Program,

Faculty of Fine-Applied Arts and Cultural Science, Mahasarakham University

Received: March 21, 2022

Revised: April 18, 2022

Accepted: April 22, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาและศึกษา
การสร้างสรรค์นาฏกรรมประกอบวงดนตรีลูกทุ่ง ในงานมหกรรมดนตรีเทิด
ไท้คีตราชน งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาข้อมูลจากเอกสารงานวิจัย
และข้อมูลภาคสนาม จากวงดนตรีลูกทุ่งของโรงเรียนที่ได้รับรางวัลชนะเลิศของงาน
มหกรรมดนตรีเทิดไท้คีตราชน ประจำปี 2560 - 2562 จำนวน 3 โรงเรียน โดยใช้วิธี
เลือกแบบเจาะจง กลุ่มตัวอย่างคือ กลุ่มผู้รู้ กลุ่มผู้ปฏิบัติ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั่วไป จำนวน
35 คน โดยใช้วิธีสัมภาษณ์เชิงลึก เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสำรวจ แบบสังเกตแบบไม่มี

ส่วนร่วม แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและไม่มีโครงสร้างผลการศึกษา พบว่า การจัดงานเป็นการประกวดวงดนตรีคอมโบพร้อมวงเครื่องซิงด้วยพระราชทานสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยเทศบาลเมืองบุรีรัมย์ร่วมกับจังหวัดบุรีรัมย์และองค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี 2549 จนถึงปัจจุบัน ในปี พ.ศ. 2560 - 2562 มีการแข่งขันแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้ 1) ประเภท ก วงที่เคยได้รับรางวัลระดับประเทศ 2) ประเภท ข วงดนตรีลูกทุ่งหน้าใหม่ ยังไม่มีประสบการณ์ในการแข่งขันเวทีระดับประเทศ จัดขึ้นในวันที่ 1- 5 ธันวาคมของทุกปี ณ บริเวณลานอเนกประสงค์ Buriram Castle สนามช้างอารีนา โดยพบว่า มี 9 ขั้นตอนในกระบวนการสร้างสรรค์นาฏกรรมประกอบวงดนตรีลูกทุ่งในงานมหกรรมดนตรีเทิดไท้ศึตราชน โดยผลจากการวิจัยครั้งนี้ แสดงให้เห็นถึงรูปแบบและแนวคิดในการสร้างสรรค์นาฏกรรม โดยสามารถที่จะศึกษาและพัฒนาต่อยอดได้ในหลายหลายด้านไม่ว่าจะเป็นด้านการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น การนำไปเป็นแนวทางพัฒนารูปแบบการแสดงวงดนตรี รวมไปถึงการสร้างรายได้ให้กับชุมชนที่เกิดจากการสร้างสรรค์นาฏกรรม

คำสำคัญ: การสร้างสรรค์, นาฏกรรม, วงดนตรีลูกทุ่ง, งานมหกรรมดนตรีเทิดไท้ศึตราชน

Abstract

This research aimed to study the history and creativity of creative performing arts of county bands in the King's Music festival. It is a qualitative study based on data from research articles and field data from selected country bands from three schools that won first place at the King's Music Festival in the 2017-2019, using the purposive sampling method. An in-depth interview was used to interview 35 people from three groups: experts, practitioners, and general informants. Research

instruments included a survey, non-participant observation, and organized and unstructured interviews. According to the findings of the study, Buriram Municipality held a combo band with dancers' contest in collaboration with Buriram Province and Buriram Provincial Administrative Organization in order to win a royal cup bestowed by King. It has been held every year since 2006 until now. There were two categories of contests in 2017-2019: 1. Type A, who has received national awards 2. Type B, new country bands that have no experience competing in the national contest. It is held on December 1st -5th of every year at the Buriram Castle Multipurpose Ground, Chang Arena. It was found that there were 9 steps in the process of creating the creative performing arts of country bands in King's Music Festival. The finding of this study revealed a style and concept for creating performing arts that can be studied and developed multilaterally, such as local cultural conservation and as a guideline for the development of musical band performances, including generating income for the community as a result of performing arts creation.

Keywords: creative, performing arts, country bands, king's music festival

บทนำ

นาฏกรรมเป็นส่วนหนึ่งของศิลปะซึ่งเป็นการแสดงที่เกี่ยวกับการรำ การเต้น การทำท่าหรือการแสดงที่ประกอบขึ้นเป็นเรื่องราวและรวมถึงการแสดง (Wirulrak, 2004, p. 27) ยังเป็นส่วนหนึ่งที่บ่งบอกถึงวิถีความเป็นอยู่ การแต่งกาย ความเชื่อของคนไทยในอดีตจนถึงปัจจุบัน จากการละเล่นของชาวบ้านเพื่อสร้างความบันเทิงให้สนุกสนานจนนิยมมากขึ้นจึงคิดประดิษฐ์การแสดงให้เป็นเรื่องราวกลายเป็นโขนละคร ซึ่งสิ่งที่เกิดขึ้นนี้เรียกว่า นาฏกรรม (Kaewsai, 2016, p. 1) และมีพัฒนาการตาม

ยุคสมัย โดยผสมผสานอัตลักษณ์ของท้องถิ่น จึงทำให้เกิดรูปแบบของการสร้างสรรค์นาฏกรรมใหม่ ซึ่งมีคุณค่าด้านสังคมและความเป็นชาติไทยคือ การนำเอาเอกลักษณ์ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีของชาติเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการแสดง ผู้สร้างสรรค์ผลงานต้องอาศัยความสามารถเพื่อสะท้อนถึงเอกลักษณ์และวัฒนธรรมของชาติตน มักจะได้รับการยอมรับจากผู้ชม (Boonpeng, 2013, p. 40) เพลงลูกทุ่งพัฒนาขึ้นมาจากเพลงไทยสากลมีการผสมผสานเข้ากับทำนองเพลงทุกประเภท ตั้งแต่เพลงไทย เพลงพื้นบ้านจากภาคต่าง ๆ ของไทยไปจนกระทั่งทำนองเพลงจากต่างประเทศ โดยมีเนื้อเพลงสะท้อนสภาพชีวิตสังคมและวัฒนธรรมของคนไทยด้วยภาษาที่ตรงไปตรงมาเข้าใจง่าย โดยเพลงลูกทุ่งนั้นมีองค์ประกอบหลัก 4 ประการ ได้แก่ ทำนองและจังหวะ คำร้อง เครื่องดนตรีและหางเครื่อง (Damronglerd, 1990, pp. 68 - 93) โดยวงดนตรีลูกทุ่งมีความสำคัญซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมดนตรี การผสมผสานการร้องกับการแสดง มีการบริหารเป็นเรื่องของธุรกิจบันเทิงที่มีเครือข่ายกันในระดับประเทศ มากกว่าคณะการแสดงพื้นบ้านประเภทอื่น ๆ ส่งผลให้วงดนตรีลูกทุ่งนิยมในช่วงเวลาหนึ่งของสังคมไทย (Srisura, 2014, p. 5) ซึ่งวงดนตรีลูกทุ่งได้แพร่กระจายสู่ระบบการเรียนรู้ในสถานศึกษา ในช่วงแรกเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่แสดงภายในและภายนอกโรงเรียน ซึ่งวงดนตรีลูกทุ่งมัธยมศึกษาได้ก่อตั้งและพัฒนาอยู่เนื่อง ๆ ในปี พ.ศ. 2544 มีการจัดประกวดวงดนตรีลูกทุ่งมัธยมศึกษาครั้งแรกในรายการ “ยามาฮาลูกทุ่งคอนเทสต์” ถือว่าเป็นการสนับสนุนอย่างเป็นทางการ (Vannatham, 2014, p. 28) การประกวดวงดนตรีลูกทุ่งในประเทศไทยมีการจัดแข่งขันลดน้อยลง ดังจะเห็นได้จากเวทีที่คงอยู่ เช่น งานศิลปหัตถกรรมนักเรียน งานดนตรีลูกทุ่งดาวรุ่งลูกทุ่งมอดินแดง จังหวัดขอนแก่น งานดนตรีลูกทุ่งดาวรุ่งลูกทุ่งนเรศวร จังหวัดพิษณุโลกและ การประกวดมหกรรมดนตรีเทิดไท้คีตราชนันท์ จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งเวทีมหกรรมดนตรีเทิดไท้คีตราชนันท์เป็นพื้นที่ที่มีการประกวดตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2549 และเป็นพื้นที่ที่มีการแข่งขันสูงมากโดยเฉพาะ สาย ก เป็นการประกวดของโรงเรียนที่มีชื่อเสียง ผลจาก

การประกวดทำให้หลายโรงเรียนได้มีการปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จนประสบความสำเร็จมีผลงานโดดเด่นอยู่ในระดับต้น ๆ ของประเทศไทย

จากการศึกษาวงดนตรีลูกทุ่งประกอบด้วย นักร้อง นักดนตรี และแดนเซอร์ ซึ่งทั้งสามส่วนมีความสำคัญเท่า ๆ กัน โดยในปัจจุบันวงดนตรีลูกทุ่งมีการเปลี่ยนแปลง ซึ่งเกิดจากการประกวดบนเวทีมหกรรมดนตรีเทิดไท้คีตราชัน อันเป็นปรากฏการณ์ ที่สะท้อนให้เห็นถึงกระแสการสร้างสรรค์นาฏกรรม โดยวงดนตรีลูกทุ่ง มีการแสดงออกด้านนาฏศิลป์ ดนตรี ทัศนศิลป์ จึงส่งผลให้โรงเรียนหันมาให้ความสำคัญสนับสนุนกิจกรรมการแข่งขันวงดนตรีลูกทุ่ง ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาค้นคว้า เกี่ยวกับการสร้างสรรค์นาฏกรรมประกอบวงดนตรีลูกทุ่งในงานมหกรรมดนตรี เทิดไท้คีตราชัน ดังความเป็นมาและการสร้างสรรค์นาฏกรรมประกอบวงดนตรีลูกทุ่ง สาย ก ของวงที่ได้รับรางวัลด้วยพระราชทานย้อนหลังสามปีและมีอิทธิพลก่อให้เกิด กระแสรูปแบบการสร้างสรรคในการแข่งขันวงดนตรีลูกทุ่งของประเทศไทยที่สามารถ นำมาเป็นต้นแบบในการนำไปใช้เพื่อการสร้างสรรคนาฏกรรมประกอบวงดนตรีลูกทุ่ง ในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของการประกวดวงดนตรีลูกทุ่ง ในงาน มหกรรมดนตรีเทิดไท้คีตราชัน
2. เพื่อศึกษาการสร้างสรรคนาฏกรรมประกอบวงดนตรีลูกทุ่ง ในงาน มหกรรมดนตรีเทิดไท้คีตราชัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยงานเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งมีวิธีการดำเนินการ การวิจัยดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยศึกษาจากเอกสาร การสัมภาษณ์

การสังเกตการณ์จากภาพถ่าย วิดีทัศน์และการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล นอกจากนี้ยังใช้การสำรวจ การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและแบบไม่มีโครงสร้าง โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มผู้รู้ 2) กลุ่มผู้ปฏิบัติ 3) กลุ่มประชาชนทั่วไป ซึ่งแบบสำรวจ แบบสัมภาษณ์ ได้ให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือแล้ว นำมาดำเนินการตรวจสอบข้อมูลโดยใช้การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้าจากแหล่ง เวลา แหล่งสถานที่ แหล่งบุคคลและนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

2. ขั้นตอนดำเนินงานวิจัย ใช้การคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจงจากงาน

มหกรรมดนตรีเทิดไท้ถิธาธราชันปีพุทธศักราช 2560 - 2562 โดยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้ 2.1 กลุ่มผู้รู้คือ ผู้ที่มีองค์ความรู้ด้านการออกแบบท่าเต้นจำนวน 3 คน โดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) 2.2 กลุ่มผู้ปฏิบัติคือ กลุ่มผู้สร้างสรรค์นาฏกรรมในวงดนตรีลูกทุ่ง จำนวน 12 คน โดยการเลือกเจาะจง (Purposive Sampling) 2.3 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั่วไปคือ บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับข้อมูล ประชาชนทั่วไป กลุ่มผู้ชมการแข่งขันจำนวน 20 คน ทำการเลือกกลุ่มบุคคลที่มีคุณลักษณะตรงกับความมุ่งหมายที่ตั้งไว้เพื่อนำมาดำเนินการวิเคราะห์

3. การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารการสัมภาษณ์ พร้อม

จัดระบบหมวดหมู่ นำข้อมูลที่ได้จากการบันทึกเสียง บันทึกภาพ การจดบันทึกและ วิทัศน์มาสรุปสาระสำคัญตามประเด็นที่วางไว้ นำข้อมูลทั้งที่เกี่ยวข้องมาตรวจสอบ ความถูกต้องสมบูรณ์ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล นำข้อมูลไปให้อ่านหรือกลับไปสอบถามผู้ให้ข้อมูลซ้ำอีก เพื่อให้ข้อมูลตรงกับความเป็นจริงและนำมาเรียบเรียงตามความมุ่งหมาย

4. นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลของ

การศึกษครั้งนี้ โดยผู้วิจัยนำเนื้อหาที่วิเคราะห์ในลักษณะเชิงพรรณนาวิเคราะห์ ตาม

ความมุ่งหมายของการวิจัย ด้วยกระบวนการการสร้างสรรค์นาฏกรรมทั้งหมด 9 ข้อ
แล้วนำเสนอข้อมูลในรูปบทความ

ผลการวิจัย

1. ประวัติความเป็นมาของการประกวดวงดนตรีลูกทุ่ง ในงานมหกรรม ดนตรีเทิดไท้กัศราชน

การจัดงานมหกรรมดนตรีเทิดไท้กัศราชนเป็นการประกวดวงดนตรีคอมโบ้
พร้อมทางเครื่องซึ่งด้วยพระราชทานสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ โดยเทศบาลเมืองบุรีรัมย์
ร่วมกับจังหวัดบุรีรัมย์และองค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ เริ่มจัดตั้งแต่ปี 2549
จนถึงปัจจุบัน ซึ่งการจัดงานครั้งที่ 13-15 ปี พ.ศ. 2560 - 2562 มีคณะกรรมการตัดสิน
ดังนี้ นายประยงค์ ชื่นเย็น นายบุญชื่น บุญเกิดรัมย์ นายชุตติเดช ทองอยู่ นายชนพล
ศิริชาติ โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อสร้างจิตสำนึกความเป็นชาติ โดยมีสถาบัน
พระมหากษัตริย์เป็นจุดศูนย์กลางร่วมความสัมพันธ์ของ สถาบันหลักของชาติ และการ
ปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข 2) เพื่อน้อมรำลึก
ถึงพระปรีชาสามารถด้านดนตรีของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพล
อดุลยเดช 3) เพื่อให้เด็ก เยาวชนและประชาชนได้พักผ่อนหย่อนใจและใช้เวลาว่าง
ให้เกิดประโยชน์หันมาเล่นดนตรีไม่ไปมั่วสุมกับยาเสพติด และส่งเสริมการอนุรักษ์
ดนตรี ศิลปวัฒนธรรม โดยการแข่งขันแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้ 1. ประเภท ก
วงที่เคยได้รับรางวัลระดับประเทศ 2. ประเภท ข วงดนตรีลูกทุ่งหน้าใหม่ ยังไม่มี
ประสบการณ์ในการแข่งขันเวทีระดับประเทศ จัดขึ้นวันที่ 1-5 ธันวาคม ของทุกปี
ณ บริเวณลานอเนกประสงค์ Buriram Castle สนามช้างอารีนา โดยแบ่งการทำงาน
ออกเป็น 8 ฝ่ายเพื่อให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยผู้เข้าประกวด
วงดนตรีลูกทุ่งต้องเป็นนักเรียนหรือนักศึกษาที่กำลังเรียนในระดับที่ไม่เกินมัธยมศึกษาปี
ที่ 5 หรือเทียบเท่าและจะต้องเรียนในสถานศึกษาเดียวกัน โดยกติกาการประกวดดังนี้
1. สมาชิกในวงได้ไม่เกิน 45 คน 2. นักร้องไม่เกิน 2 คน 3. มีนักเต้น 4. มีนักดนตรี

5. พิธีกรไม่เกิน 2 คน 6. ให้แสดงสดห้ามใช้โปรแกรมช่วยในการเล่นดนตรี 7. ผู้ช่วยนักแสดงไม่เกิน 5 คน ทางกองประกวดจะจัดเตรียมเครื่องดนตรีส่วนกลางไว้ให้ 8. ใช้เวลาไม่เกิน 20 นาที 9. ต้องนำเครื่องดนตรีประจำตัวมาเอง ได้แก่ กีตาร์ เบส คีย์บอร์ด และเครื่องดนตรีประเภทเครื่องเป่าและเครื่องประกอบจังหวะ เพลงที่ใช้ประกวดดังนี้

1. เพลงพระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ 9 จำนวน 1 เพลง
2. เพลงช้าจำนวน 1 เพลง
3. เพลงเร็วจำนวน 1 เพลง โดยเกณฑ์การให้คะแนนแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ด้านนักร้อง ด้านนักแสดง หางเครื่องและด้านนักดนตรี

2. การสร้างสรรค์นาฏกรรมประกอบวงดนตรีลูกทุ่ง ในงานมหกรรมดนตรีเทิดไท้คีตราชัน

การสร้างสรรค์นาฏกรรมประกอบวงดนตรีลูกทุ่ง ในงานมหกรรมดนตรีเทิดไท้คีตราชัน มีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงคือ โรงเรียนที่ชนะเลิศสาย ก ประจำปี 2560 - 2562 จำนวน 3 แห่ง ดังนี้

2.1 วงดนตรีลูกทุ่งโรงเรียนอ่างทองปัทมโรจน์วิทยาคม จังหวัดอ่างทอง ชนะเลิศ สาย ก ปี พ.ศ. 2560

การบริหารวางแผนแบ่งออกเป็น 4 ฝ่ายคือ หัวหน้านักดนตรี หัวหน้านักร้อง หัวหน้าแดนเซอร์และหัวหน้า ART โดยบทเพลงที่ใช้คือเพลงแผ่นดินของเรา เพลงขวัญ-เรียม และจะขอรับขอ ตามลำดับ ดังภาพ 1

ภาพ 1

การแสดงนาฏกรรมโรงเรียนอ่างทองปัทมโรจน์วิทยาคม

2.1.1 รูปแบบการสร้างสรรค่านาฏกรรม

วงดนตรีลูกทุ่งโรงเรียนอ่างทองปัทมโรจน์วิทยาคม จังหวัดอ่างทอง มีกระบวนการสร้างสรรค์ดังนี้ 1) การสร้างแนวคิด (Concept) ผู้ออกแบบได้มีแนวคิดจากที่ได้ชมภาพยนตร์เรื่องแผลเก่าแล้วนำมาเป็นโครงเรื่อง โดยมีผู้ออกแบบนาฏกรรมคือ นายสุชาติ จันทวาด ซึ่งมีแนวคิดดังนี้ ฟังเนื้อหาของเพลงแล้วจึงตีความหมายต่อด้วย การสร้างจินตนาการ แล้วจึงนำผลลัพธ์มาผ่านสื่อการแสดงละคร (Drama) ผู้สร้างสรรค์เป็นนาฏกรรม 2) การคัดเลือกบทเพลง (Song) คณะครูได้ร่วมกันเลือกบทเพลงจากนั้นนำบทเพลงซ้ำที่ได้รับความนิยมให้นักร้องเลือก 5 เพลงโดยที่นักร้องมีความมั่นใจร้องมากที่สุดและคณะผู้ควบคุมวงดนตรีมาประชุมเพื่อสร้างเป็นนาฏกรรมที่มีความต่อเนื่องและเรื่องราว 3) การคัดเลือกนักร้องและนักดนตรี (Singer and Musician) คัดเลือกนักร้องจากนักเรียนที่สามารถร้องได้ถูกทำนองและจังหวะของเพลง สื่ออารมณ์ได้ คือ นางสาวไพลิน โพธิ์ย้อย ส่วนนักดนตรีนั้นมาจากนักเรียนในชุมนุมวงดนตรีลูกทุ่ง ชุมนุมวงโยธวาทิต นักเรียนที่สนใจความสามารถพิเศษกลุ่มวิชาเพิ่มเติมดนตรี มีเวลาในการฝึกซ้อม 4) การคัดเลือกแดนเซอร์ (Dancer) คัดจากการเต้นได้ นับเป็นจังหวะได้ดีและต้องมีลักษณะ รูปร่าง ส่วนสูง ที่ใกล้เคียงกัน และแดนเซอร์เป็นผู้ที่สามารถสวมบทบาทเป็นตัวละครหรือถ่ายทอดเรื่องราว 5) กระบวนการสร้างสรรค์ท่าเต้น (Dance Create) และการใช้พื้นที่ (Acting Area) การออกแบบท่าเต้นซึ่งมีทั้งท่าที่แข็งแรง แสดงพลังของกล้านเนื้อของแดนเซอร์ชายและท่าทางที่พลิ้วไหวของแดนเซอร์หญิง โดยท่าเต้นมาจากการตีความเนื้อหาของเพลง โดยเน้นการโชว์อุปกรณ์ มีการใช้ท่าของบัลเลต์ นาฏศิลป์ไทย ส่วนการใช้พื้นที่จะนิยมออกแบบแถวเป็นหน้ากระดานและแถวสลับหว่าง 2 แถว ตามบริบทของเวที ช่วงที่เป็นการแสดงละครจะนิยมแปรแถวเป็นขั้ว 6) การออกแบบเครื่องแต่งกาย (Costume) โดยจะคำนึงถึงเนื้อหาว่าตัวละครคือใคร ทำอะไร เหตุการณ์อย่างไร ในเพลงซ้ำชุดย้อนยุคเป็นผ้าพันอกตัดเย็บแบบสำเร็จรูป ส่วนล่างเป็นโจงกระเบน และจุดสำคัญความเรียบง่าย โดยคำนึงถึงการเปลี่ยนง่าย รวดเร็ว พร้อมทั้งจะเป็นชุดเพลงเร็ว ในส่วนของ

ชุดเพลงเร็วคำนึงต่อการเคลื่อนไหวร่างกาย และการเคลื่อนที่จึงได้ออกแบบชุดให้สั้น และใช้สีสันทันที่จุดขาด 7) อุปกรณ์การแสดง (Props) ใช้อุปกรณ์เป็นลักษณะมือที่ใช้เดิน และอุปกรณ์ประกอบฉากล้อเลื่อน โดยคำนึงถึงเนื้อหาในบทเพลงว่ากล่าวถึงอะไรและ เลือกใช้อุปกรณ์ที่ช่วงส่งเสริมการแสดงให้เกิดความสมบูรณ์ ในบทเพลงช้าใช้ต้นไม้ จำลองมาร่วมประกอบ ใช้อุปกรณ์ฉากล้อเลื่อนวาดภาพสถานที่ 8) แสง สี (Light) แสง ช่วยเสริมให้การแสดงดูสวยงามและเสมือนจริงได้ สีของแสงที่ใช้ในการแสดง คือ สี ทอง แดง ฟ้า มีการซ้อมแสงเพื่อให้บรรยากาศเป็นตามเวลาที่กำหนด (เช้า, บ่าย, เย็น) 9) การฝึกซ้อม (Practice) มีการเข้าค่ายซ้อมเป็นเวลา 1 เดือน ซึ่งเป็นการสร้างทักษะ อย่างต่อเนื่อง ดังนี้ 1. ซ้อมหลังเลิกเรียนใช้เวลาประมาณ 5-6 ชั่วโมง 2. ซ้อมในช่วงเช้า 1 ชั่วโมงเพื่อเตรียมวงโยธวาทิตมาบรรเลงเพลงชาติ 3. ซ้อมวันหยุดในช่วง เช้า- กลางวัน-เย็น

2.2 วงดนตรีลูกทุ่งโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการนนทบุรี จังหวัด

นนทบุรี ชนะเลิศ สาย ก ปี พ.ศ. 2561

การบริหารวงดนตรีลูกทุ่งแบ่งออก 3 ส่วนดังนี้ ครูผู้ช่วยควบคุมวง ที่ปรึกษา วงดนตรี และหัวหน้างานอนุรักษ์ลูกทุ่งไทย (ผู้ควบคุมวงและผู้ฝึกสอน) ซึ่งส่วน สุดท้ายนี้แบ่งย่อยได้อีก 5 ฝ่ายดังนี้ หัวหน้า Brass Section หัวหน้า Saxophone Section หัวหน้า Rhythm Section หัวหน้านักร้องและหัวหน้านักเต้น โดยเพลงที่ใช้แสดง คือ ทูยจำ คำแล้วและเพลงลูกทุ่ง ตามลำดับ ดังภาพ 2

ภาพ 2

การแสดงนาฏกรรมโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการนนทบุรี

2.2.1 รูปแบบการสร้างสรค่นาฏกรรม

1) การสร้างแนวคิด (Concept) ได้ร้อยเรียงเป็นเรื่องราว โดยมีผู้ออกแบบการแสดงคือ นายพิพัฒน์ วิเชียรทัศน์ โดยร้อยเรียงนาฏกรรมเป็นเรื่องราว นำเอาลักษณะการแสดงละคร (Drama) มาตีความหมายและสร้างนาฏกรรมให้เห็นภาพพจน์ที่ชัดเจน ซึ่งมีแนวคิดดังนี้ ฟังเพลงแล้วจึงตีความหมายต่อการสร้างจินตนาการ แล้วจึงนำผลลัพธ์มาผ่านสื่อการแสดงละคร (Drama) ผู้การสร้างสรค่นาฏกรรม

2) การคัดเลือกบทเพลง (Song) คณะผู้สร้างสรค่นาฏกรรมร่วมกันเลือกเพลง ศึกษาประวัติผู้เคยรับรางวัลชนะเลิศ พิจารณาคณะกรรมการ คู่แข่ง จากนั้นให้นักร้องเลือกบทเพลงเข้าและบทเพลงเร็วที่ตนร้องออกมาดีที่สุดอย่างละ 5 เพลง จากนั้นมาประชุมเพื่อออกแบบการนาฏกรรม

3) การคัดเลือกนักร้องและนักดนตรี (Singer and Musician) คัดเลือกนักร้องจากคนที่กล้าแสดงออก มีความมั่นใจ ใช้ภาษาที่ถูกต้อง จังหวะแม่นยำ ตีความบทร้องได้ชัดเจนและสวมบทบาทเล่นละครตามบทได้ มีเทคนิคในการร้องและสามารถร้องเข้ากับผู้บรรเลงได้ สรรระสมส่วน ทั้งยังเป็นผู้นำได้ นักร้องนำเพลงช้า เพลงเร็วได้แก่ นางสาวแพรวทอง ดันสิน นักร้องเพลงพระราชนิพนธ์ได้แก่ นางสาวณัฐจิรา จิตรหาญ ส่วนการคัดเลือกนักดนตรีคือ ทศนคติดี ใจรัก ชื่นชอบเสียงดนตรี

ช่วงสังเกตในการบรรเลง 4) การคัดเลือกแดนเซอร์ (Dancer) ลำดับแรกต้องคัดจากการเต้นได้ นับเป็นจังหวะได้ดี มีความสามารถทางด้านการเต้นและการกล้าแสดงออก ซึ่งให้รุ่นพี่แดนเซอร์ในวงมาปฏิบัติให้ดู 2 รอบแล้วให้ปฏิบัติตาม เมื่อเลือกได้แล้วจึงมาคัดที่ส่วนสูง หน้าตาและความพร้อมทางด้านร่างกาย จิตใจและมีร่างกายที่ยืดหยุ่นได้สูง 5) กระบวนการสร้างสรรค์ท่าเต้น (Dance Create) และการใช้พื้นที่ (Acting Area) ลายเต้นมีลักษณะที่ผสมผสานกับรูปแบบนาฏศิลป์สากลทำให้ลายเต้นเป็นเอกลักษณ์ เช่น การหมุนตัว การถิกขา การเตะขา การวาดมือ การยกตัว การต่อตัว การหมุนตัวขณะลอยตัว และการดีลังกา มีการผสมผสาน ประยุกต์ใช้ท่าเต้นพื้นฐานจากบัลเล่ต์และคอนเทมโพลารี ในส่วนของการใช้พื้นที่จะนิยมออกแบบแถวหน้าสามเหลี่ยม ตั้งซุ้ม แถวแบบหน้ากระดานเต็มเวที และแถวอิสระซึ่งเป็นเอกลักษณ์มาก 6) การออกแบบเครื่องแต่งกาย (Costume) ได้ออกแบบกระโปรงให้มีความทั้งตัว เครื่องแต่งกายเพลงช้าต้องคำนึงถึงการเปลี่ยนชุดรอบเพลงเร็ว ส่วนของชุดเพลงเร็ว คำนึงถึงความสะดวกในการเคลื่อนไหวร่างกาย และการเคลื่อนที่ของนักแสดงเลยได้ออกแบบชุดให้สั้นและใช้สีสันทันทีดูฉลาด ปักตกแต่งด้วยแถบด้นสีสันท่าง ๆ และตกแต่งด้วยเพชรสีสันท่าง ๆ 7) อุปกรณ์การแสดง (Props) มี 2 ประเภทคืออุปกรณ์ที่ใช้มือกับอุปกรณ์ที่เป็นฉากโดยมีล้อเลื่อน เช่น ไม้ฉาก ไม้แขวนเสื้อ อุปกรณ์ล้อเลื่อนมาเป็นฉากจำลอง ส่วนของเพลงเร่วนั้นมีการออกแบบนาฏกรรมเป็นท้องทุ่งนาใช้ก้อนฟางข้าวอัด แคร่ เป็นอุปกรณ์เสริม จึงทำให้มีความเป็นท้องทุ่งนา 8) แสง สี (Light) ใช้โทนแสงและสีคือ สีเหลือง สีชมพู เพื่อสร้างความสว่างให้กับแดนเซอร์เพราะชุดแต่งกายมีสีดำ รวมทั้งใช้ไฟฟลอร์ส่องนักร้องและตัวละครหลัก 9) การฝึกซ้อม (Practice) มีการฝึกซ้อมเป็นประจำทุกวันและเข้าค่ายซ้อมเข้มข้นเป็นเวลา 1-2 เดือน ซึ่งเป็นการเสริมสร้างทักษะอย่างต่อเนื่อง ดังนี้ 1. ซ้อมหลังเลิกเรียนในวันจันทร์-ศุกร์ใช้เวลาประมาณ 2-4 ชั่วโมง 2. ซ้อมในช่วงเช้า 1 ชั่วโมงเพื่อเตรียมวงโยชวาทิตมาบรรเลงเพลงชาติ 3. ซ้อมวันหยุดเสาร์ - อาทิตย์ในช่วง เช้า-กลางวัน-เย็น

2.3 วงดนตรีลูกทุ่งโรงเรียนประโคนชัยพิทยาคม จังหวัดบุรีรัมย์ ชนะเลิศ

สาย ก ปี พ.ศ. 2562

การบริหารวงดนตรีลูกทุ่งแบ่งออก 4 ฝ่ายดังนี้ ฝ่ายแดนเซอร์ ฝ่ายดนตรี ฝ่ายนักร้องและฝ่ายฉาก ใช้บทเพลงคือ แผ่นดินของเรา อาลัยรัก และเพลง นักรบนิรนามตามลำดับ ซึ่งทั้ง 3 เพลงนี้ผู้ออกแบบท่าเต้นตั้งใจเลือกเพราะต้องการให้การแสดงออกมาเป็นเรื่องราวเดียวกัน ดังภาพ 3

ภาพ 3

การแสดงนาฏกรรมโรงเรียนประโคนชัยพิทยาคม

2.3.1 รูปแบบการสร้างสรค์นาฏกรรม

1) การสร้างแนวคิด (Concept) มีการร้อยเรียงเป็นเรื่องราว โดยมีแนวคิดที่ลูกทุ่งเป็นความตรงไปตรงมาของชีวิต ทั้งทางความสวยงาม ความไพเราะของบทเพลง นักร้อง นักดนตรี แดนเซอร์ บางครั้งต้องอลังการ แปลกใหม่ แตกต่างและเอาเสียงซอกันตรีที่เป็นเอกลักษณ์แสดงถึงท้องถิ่น โดยมีผู้ออกแบบการแสดงคือนายปรมินตรา บุญชม แนวคิดคือ ฟังเนื้อหาเพลงแล้วจึงตีความหมายใหม่ต่อการสร้างสรรค์จินตนาการ ผ่านกระบวนการแสดงละครหรือวรรณกรรมท้องถิ่น แล้วนำมาหาความแตกต่างโดยผ่านอัตลักษณ์ท้องถิ่นหรือพื้นบ้านอีสานได้ ผู้การสร้างสรรค์เป็นนาฏกรรม 2) การคัดเลือกบทเพลง (Song) มีการยัดนักร้องเป็นหลักและให้เลือกเพลง

ช้าและเร็วที่มีเรื่องราวน่าสนใจ 5 บทเพลง โดยใช้เวลาฝึกซ้อมเบื้องต้น 1-2 อาทิตย์ และมาร้องเพลงให้คณะครูเลือก ซึ่งเลือกเพลงช้าเป็นหลักและเลือกหาเพลงเร็วที่มีเนื้อหาเพลงที่สามารถประกอบสร้างเป็นนาฏกรรมที่เป็นเรื่องราว เข้าใจได้ง่าย 3) การคัดเลือกนักร้องและนักดนตรี (Singer and Musician) ได้มาจากการรับสมัครนักเรียนที่สนใจ รวมถึงการค้นหานักร้องในโรงเรียนระดับประถม โดยคัดเลือกจากขับร้องเน้นเสียงดี ทำนองและจังหวะถูกต้อง นักร้องนำเพลงช้า-เร็วได้แก่ เด็กหญิงญาณิศา ชมเชย นักร้องเพลงพระราชนิพนธ์ได้แก่ นางสาวรวิษา กล่อมแจ็ก ในส่วนคัดเลือกนักดนตรีมีการเตรียมตัวและทำความเข้าใจ เพื่อให้สามารถควบคุมการเล่นดนตรี มีเทคนิคการบรรเลง 4) การคัดเลือกแดนเซอร์ (Dancer) คัดจากการเต้นได้ นับเป็นจังหวะได้ดีและต้องมีลักษณะ รูปร่าง ส่วนสูงที่ใกล้เคียงกันและแดนเซอร์เป็นผู้ที่สวามิภักดิ์เป็นตัวละครหรือถ่ายทอดเรื่องราว เมื่อเลือกได้แล้วจึงมาคัดที่ส่วนสูง หน้าตา และความพร้อมทางด้านร่างกาย 5) กระบวนการสร้างสรรค์ท่าเต้น (Dance Create) และการใช้พื้นที่ (Acting Area) ลายเต้นมีลักษณะที่ผสมผสานกับรูปแบบนาฏศิลป์พื้นเมืองอีสานได้ จนเกิดเป็นรูปแบบลายเต้นที่เป็นเอกลักษณ์ ส่วนของท่าเพลงเร็วที่ใช้ในการเต้น มีดังนี้ 1. การโน้มตัวที่มากเป็นพิเศษ 2. ความแข็งแรงของท่าเต้นโดยใช้ท่าพื้นฐานจากศิลปะการต่อสู้แม่ไม้มวยไทย และการใช้พื้นที่ (Acting Area) ของวงจะนิยมตั้งแถวเป็นแถวสลับหว่าง แถวตอน ตั้งซุ้มและเคลื่อนที่ไปมาเกือบทั้งเวทีรวมถึงการใช้พื้นที่บริเวณหน้าเวทีด้านล่างด้วย 6) การออกแบบเครื่องแต่งกาย (Costume) ออกแบบเป็นโทนสีแดงดั่งที่ใช้ในเพลงอาลัยรัก นักรบนิรนาม ซึ่งทำให้มีพลังเคร่งขรึม ช่วยทำให้วัตถุสิ่งของโดดเด่น เมื่อสะท้อนกับแสงไฟและมีความโดดเด่นมาจากพื้นเวที ส่วนเพลงเร็วเลือกใช้เป็นกระโปรงที่เลียนแบบการนุ่งห่มนางชายพอก โดยมี การตัดเย็บในรูปแบบสมัยใหม่เพื่อง่ายต่อการเปลี่ยนชุด มีเครื่องประดับน้อยชิ้นโดยคำนึงการเคลื่อนไหว 7) อุปกรณ์การแสดง (Props) มี 2 ประเภท คือ อุปกรณ์ที่ใช้มีก๊อบ อุปกรณ์ที่เป็นฉากโดยมีล้อเลื่อน 8) แสง สี (Light) มีการใช้โทนแสงสีแดงการแสดงจึงออกมาในลักษณะของสีทึบ ดุเดือด และผู้ชมมีการปรบมือและเสียงกรี๊ดร้อง โดยได้

เตรียมการเรื่องเสียงเชียร์มาดีใจทย์ โดยนำนักเรียนของโรงเรียนตนเองมาสร้างเป็นเสียงกองเชียร์ 9) การฝึกซ้อมการแสดง (Practice) มีตารางการฝึกซ้อมในช่วงเวลาหลังเลิกเรียนเพื่อไม่ให้ให้นักเรียนได้รับผลกระทบต่อการเรียน ทางวงได้ซ้อมช่วง 17.00 - 22.00 ทุกวันส่งผลให้เด็กนักเรียนได้ซ้อมเต็มที่ โดยเริ่มเก็บตัวเข้าค่ายเวลา 1 เดือน

สรุปได้ว่าวงดนตรีลูกทุ่งมีกระบวนการสร้างสรรค์ทำเต้นในรูปแบบที่เหมือนกัน คือ การเต้นจากการตีความหมายของเนื้อหาเพลง โดยไม่ตีความแล้วเต้นประกอบต่อคำร้องในวรรคนั้น ๆ หรือใช้ทำเต้นส่วน ๆ ทั้งบทเพลง แต่เพียงแค่ใช้ทำเต้นดำเนินเป็นโครงสร้างหลักและเกิดจากการจับประเด็นสำคัญของเนื้อหาเพลงมาสร้างสรรค์ทำเต้นผ่านการเต้น ดั่งซุ่มหรือทำภาพที่สื่อถึงให้ชัดเจนที่สุด โดยการออกแบบทำเต้นนี้ยังเป็นเครื่องมือของการสร้างสรรค์นาฏกรรมประกอบวงดนตรีลูกทุ่งที่สะท้อนถึงความเป็นพลวัตรของวงการออกแบบทำเต้น และการสร้างสรรค์นาฏกรรมประกอบวงดนตรีลูกทุ่งในงานมหรกรรมดนตรีเทิดไท้ทีตราชนทำให้เห็นการเปลี่ยนแปลงของวงดนตรีลูกทุ่งซึ่งเกิดจากการประกวดบนเวทีแห่งนี้ ภายใต้วาะความเสี่ยงสูญหาย ซึ่งจัดขึ้นเพื่อสะท้อนให้เห็นการปรับเปลี่ยนรูปแบบของการท่องเที่ยวให้ทันต่อสภาพโลกาภิวัตน์ ตลอดจนเป็นกลไกขับเคลื่อนเศรษฐกิจ จึงส่งผลให้การท่องเที่ยวและการกีฬาจังหวัดบุรีรัมย์ต้องดำเนินการจัดหาประเพณี พิธีกรรม มหรกรรม เทศกาล กิจกรรมที่รองรับสังคมสำหรับการท่องเที่ยวในแต่ละเดือน เพื่อเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวและรองรับกับการเจริญเติบโตของเมืองจังหวัดบุรีรัมย์และเป็นเวทีเพื่อสร้างคุณค่า เผยแพร่ และสร้างสรรค์ทรัพยากรวัฒนธรรมท้องถิ่นประเภทต่าง ๆ ให้กลับมามีชีวิตอีกครั้ง

อภิปรายผล

การประกวดวงดนตรีลูกทุ่งในงานมหรกรรมดนตรีเทิดไท้ทีตราชน เริ่มจัดในปี พ.ศ. 2549 โดยมีผู้รับผิดชอบคือเทศบาลเมืองบุรีรัมย์ร่วมกับจังหวัดบุรีรัมย์และองค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อสร้างจิตสำนึกความเป็นชาติ

โดยมีสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นจุดศูนย์กลางความสัมพันธ์ของสถาบันหลักของชาติ

2. เพื่อน้อมรำลึกถึงพระปรีชาสามารถด้านดนตรีของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพล อดุลยเดช 3. เพื่อให้เด็ก เยาวชนและประชาชนได้พักผ่อนหย่อนใจและใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Angkinun (2011, pp. 281-294) พบว่า วงดนตรีลูกทุ่งเกิดจากปรากฏการณ์ทางสังคมไทยยุคเปลี่ยนผ่านจากสังคมประเพณีและวัฒนธรรมของไทยไปสู่สังคมยุคใหม่ของการรับกระแสอิทธิพลวัฒนธรรมดนตรีที่ผสมผสานกันระหว่าง เพลงพื้นบ้าน เพลงร่วมสมัย ซึ่งเป็นผลผลิตของการผสมผสานนั้นได้และได้สั่นสลาย ถ้าหากวงดนตรีลูกทุ่งยังใช้ระบบทุนนิยมในการสร้างสรรค์อาจจะหายไปจากวงการเนื่องจากต้องใช้งบประมาณลงทุนค่อนข้างสูงเพื่อให้รูปแบบการแสดงนาฏกรรมมีฉากอลังการ มีอุปกรณ์มากจนเกินความจำเป็น ดังนั้นผู้ออกแบบจึงต้องคำนึงถึง เพื่อให้วงดนตรีลูกทุ่งยังคงรับใช้สังคมต่อไป

การสร้างสรรค์นาฏกรรมประกอบวงดนตรีลูกทุ่งเป็นกิจกรรมที่มีการบูรณาการกัน ในหลากหลายสาระวิชาของการศึกษาทำให้นักเรียนมีความสามารถที่หลากหลายและเป็นการเปิดเวทีเพื่อส่งเสริมให้เยาวชนชาวจังหวัดบุรีรัมย์และทั่วประเทศได้แสดงออกถึงศิลปวัฒนธรรมประเพณีในทางที่ถูกต้องและสร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Vannatham (2014, pp. 221-229) โดยบริบทและปัจจัยสู่ความเป็นเลิศของวงดนตรีลูกทุ่งมัธยมศึกษาในประเทศไทยประกอบด้วย 5 ด้านดังนี้

1. ด้านการจัดการ มีผู้บริหารและผู้บริหารปฏิบัติงานที่เป็นระบบส่งเสริมซึ่งกันและกัน
2. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน
3. ด้านการสนับสนุน
4. ด้านผู้ปกครองอนุญาตให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรม สนับสนุนทุน ทั้งนี้ทุกฝ่ายต่าง ๆ เห็นความถึงสำคัญในคุณค่าและ การอนุรักษ์วัฒนธรรมเพลงลูกทุ่ง เป็นการส่งเสริมทักษะความสามารถของนักเรียน การประชาสัมพันธ์โรงเรียนและชุมชน นอกจากนี้การสร้างงานชิ้นในแต่ละการแสดงนั้นต้องอาศัยองค์ประกอบหลายอย่าง เพื่อให้ประสบความสำเร็จ โดยมีการบริหารวงดนตรีลูกทุ่งทั้ง 3 โรงเรียนจะประกอบด้วย 3 ฝ่ายหลัก ๆ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Bumrungsri (2014, pp. 138-140) วิธีการบริหารและการจัดการของวง

ดนตรีลูกทุ่งในประเทศไทย มีวิธีการบริหารจัดการตามหลักการบริหารแบบ 4 M ดังนี้ คือ ด้านบุคลากร (Man) ด้านการบริหารการเงิน (Money) ด้านกระบวนการบริหารจัดการจัดการอุปกรณ์ เครื่องมือ (Material) และด้านการบริหารจัดการ (Management) จะมีการบริหารจัดการโดยการกระจายอำนาจในการควบคุมดูแล ซึ่งอำนาจศิลปินเจ้าของวงดนตรีจะเป็นผู้มีอำนาจในการสั่งการต่าง ๆ ผ่านการประชุม ลงมติและถ่ายทอดสู่บุคลากรต่าง ๆ ในวงดนตรีลูกทุ่งเดิม โดยมีกระบวนการสร้างสรรค์นาฏกรรมประกอบวงดนตรีลูกทุ่งในงานมหกรรมดนตรีเทิดไท้คีตราชัน 9 ชั้นตอนดังนี้ การสร้างแนวคิด (Concept) การคัดเลือกบทเพลง (Song) การคัดเลือกนักร้องและนักดนตรี (Singer and Musician) การคัดเลือกแดนเซอร์ (Dancer) กระบวนการสร้างสรรค์ท่าเต้น (Dance Create) การออกแบบเครื่องแต่งกาย (Costume) อุปกรณ์การแสดง (Props) บรรยากาศงานแสดง (Atmosphere) และการฝึกซ้อมการแสดง (Practice) ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Ponsiri (2013, pp. 228-233) องค์ประกอบการสร้างสรรค์นาฏกรรมในวงดนตรีลูกทุ่งระดับมัธยมศึกษา จังหวัดมหาสารคาม เป็นนาฏกรรมเกิดจากการแสดงนาฏศิลป์ประยุกต์ที่นำทำรำนาฏศิลป์ไทยและท่าเต้นบัลเลต์ (Ballet) มาปรับใช้ให้เกิดเป็นกระบวนการท่าเต้นที่ผ่านการทดลองคัดเลือกเอานาฏศิลป์ 2 สกุลมาประกอบสร้างเป็นกระบวนการท่าเต้น ซึ่งการสร้างสรรค์จะประสบความสำเร็จเป็นผลงานได้ ต้องอาศัยองค์ประกอบการสร้างสรรค์นาฏกรรมดังนี้ 1. รูปแบบการแสดง 2. การคัดเลือกบทเพลง 3. การคัดเลือกนักร้อง 4. การคัดเลือกนักดนตรี 5. การคัดเลือกแดนเซอร์ (Dancer) 6. รูปแบบการสร้างสรรค์ท่าเต้น 7. รูปแบบการแปรแถว 8. การออกแบบเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย 9. อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบท่าเต้น 10. สถานที่ฝึกซ้อมการแสดง ซึ่งในงานศิลปะไม่ว่าจะเป็นดนตรีหรือนาฏศิลป์ไม่มีอะไรเป็นเครื่องมือวัดมาตรฐาน แต่เกิดจากความชำนาญที่เกิดจากการฝึกฝนเท่านั้น นอกจากนี้ต้องอาศัยความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Kaewsai (2016, pp. 220-221) ในรูปแบบการประยุกต์นาฏกรรมวงดนตรีลูกทุ่งในสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างสร้างสรรค์มีองค์ประกอบดังนี้ 1. การสร้างแนวคิด เกิดจากการจับประเด็นสำคัญจากเนื้อหาของ

เพลงหรือบทร้องก่อน แล้วจึงกำหนดแนวคิดที่โจวจะนำเสนออะไร จะสื่อสารกับผู้ชมอย่างตรงไปตรงมา หรือให้คนดูถอดรหัสจากการโจวเพื่อให้เกิดการกระตุ้นให้เกิดความอยากรู้หาหรือติดตาม 2. รูปแบบของนาฏกรรมในวงดนตรีลูกทุ่ง ส่วนใหญ่เป็นการเต้นของแดนเซอร์ (Dancer) อาจเป็นการเต้นด้วยการใช้ร่างกายอย่างเดียว โดยไม่มีอุปกรณ์ (Prop) ใช้มือในการสื่อความหมายซึ่งมักจะเป็นเพลงที่แสดงและถ่ายทอดอารมณ์หรือเพลงที่มีทำนองช้า ส่วนเพลงที่มีทำนองเร็วสนุกสนาน อาจใช้อุปกรณ์ประกอบเรื่องราว (Story) ก็อาจจะเป็นละครสั้น ๆ (Drama) เพื่อให้ผู้ชมซาบซึ้งกับเนื้อหาของเพลง 3. การประดิษฐ์ท่าเต้นเป็นกระบวนการหนึ่งที่สำคัญซึ่งจะตีความจากเนื้อหาของบทเพลง เพื่อกำหนดท่าและการกำหนดจังหวะของการเคลื่อนไหวของร่างกายให้สมดุลกับจังหวะทางดนตรี สิ่งสำคัญในการประดิษฐ์ท่าเต้นมีสัดส่วน (Proportion) ความสมดุล (Balance) จุดเชื่อมต่อ (Transition) การพัฒนาด้วยเหตุผล (Logical Development) แรงบันดาลใจ (Motif) และจุดที่สำคัญที่สุด (Climax) และจุดเชื่อมต่ออย่างประสบความสำเร็จต้องมีเอกภาพ (Unity) ซึ่งขึ้นอยู่กับแนวคิดบางเพลงจะเป็นการผสมผสานกันระหว่างท่ารำไทยกับท่าเต้นของสากลก็ได้ ขึ้นอยู่กับเนื้อหาและทำนองดนตรี 4. การออกแบบเครื่องแต่งกาย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1.1 วงดนตรีลูกทุ่งเป็นกิจกรรมที่ควรได้รับการส่งเสริมภายในสถานศึกษา เพราะวงดนตรีลูกทุ่งได้บูรณาการทักษะต่าง ๆ และยังเป็นกิจกรรมเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม ซึ่งถือว่าเป็นมรดกของชาติไทย จึงควรสนับสนุนให้เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมในการพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษา

1.2 การสร้างสรรค์นาฏกรรมประกอบวงดนตรีลูกทุ่งแสดงให้เห็นถึงรูปแบบและแนวคิดในการสร้างสรรค์นาฏกรรม โดยสามารถที่จะศึกษาและพัฒนาต่อยอดได้ในหลายหลายด้านไม่ว่าจะเป็นในส่วนของการศึกษาสำหรับใช้เป็นข้อมูลใน

การออกแบบนาฏกรรมประกอบเพลงลูกทุ่ง รวมไปถึง ด้านการอนุรักษ์
ศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น การนำไปเป็นแนวทางพัฒนารูปแบบการแสดงวงดนตรี
รวมไปถึงการสร้างรายได้ให้กับชุมชนที่เกิดจากการสร้างสรรค์นาฏกรรม

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

งานมหกรรมดนตรีเกิดให้คีตราชนมีการจัดขึ้นติดต่อกันมากกว่า 10 ปี แต่ไม่
มีการเก็บรวบรวมข้อมูลของกระบวนการสร้างสรรค์นาฏกรรมประกอบวงดนตรีลูกทุ่ง
จะมีเพียงรูปถ่ายหรือวิดีโอเท่านั้น ซึ่งผู้ออกแบบนาฏกรรมหรือผู้ที่เกี่ยวข้องควรมีการ
จัดทำเป็นเอกสารเพื่อประโยชน์แก่การศึกษาต่อไป

References

- Angkinun, P. (2011). *Look Tung Bands: The birth of bands, rise, and fall*,
[Master's thesis]. Mae Fah Luang University. [in Thai]
- Boonpeng, S. (2013). *Thai contemporary dance*, [Ph.D.'s thesis]. Mahasarakham
University. [in Thai]
- Bumrungsri, V. (2014). *The management of Luk Tung musical bands in Thailand*,
[Ph.D.'s thesis]. Mahasarakham University. [in Thai]
- Damronglerd, C. (1990). *Literature of country song*. Bangkok: Thai Khadi Research
Institute Thammasat University. [in Thai]
- Kaewsai, W. (2016). *The pattern of dramatic work application for country bands
in educational institutions for enhancing creative economy*, [Ph.D.'s
Thesis]. Mahasarakham University. [in Thai]
- Ponsiri, Y. (2013). *Creative performing arts in high-school folk song bands of
Mahasarakham Province*, [Master's thesis]. Mahasarakham University.
[in Thai]

- Srisura, K. (2014). *A study success factors of Look Tung Band Muang Khong School NakhonRatchasima*, [Master's thesis]. Mahasarakham University. [in Thai]
- Vannatham, N. (2014). *The way to be excellence of secondary school Luk Thung band in Thailand*, [Ph.D.'s thesis]. Mahasarakham University. [in Thai]
- Wirunrak, S. (2004). *Principles of Thai dramatics art conspectus*. Bangkok: Chulalongkorn University. [in Thai]

Authors

Mr. Surasak Huyprakhon

Performing Arts Program, Faculty of Fine-Applied Arts and
Cultural Science, Mahasarakham University

173 M 3 Bannongwa, Samrongthap District, Surin 32170

Tel.: 092-569-0319 E-mail: Surasak228484@gmail.com

Assoc. Prof. Dr. Ourarom Chantamala

Performing Arts Program, Faculty of Fine-Applied Arts and
Cultural Science, Mahasarakham University

Kantharawichai District, Mahasarakham Province 44150